

Leesverslag *Une mort très douce* (Simone de Beauvoir)

Arja Schults

© havovwo.nl (maart 2003)

A. Beschrijving

Primaire gegevens

Auteur: Simone de Beauvoir
Titel: *Une mort très douce*
Ondertitel: ---
Verschenen in: 1964
Aantal blz.: 134
Leestijd: 10 uur
Uitgelezen op: 19 januari 2003

Verwachting vooraf

Het boek gaat over de moeder van Simone de Beauvoir. Zij heeft kanker en heeft een lange lijdensweg te gaan.

Eerste reactie achteraf

Ik vind dit werk:

spannend	1
meeslepend	2
ontroerend	3
grappig	1
realistisch	3
fantasierijk	1
interessant	3
origineel	3
goed te begrijpen	2

Dit werk heeft mij wel aan het denken gezet. Ik heb een duidelijke mening gekregen over euthanasie. Verder heb ik niets aan het boek gehad.

Korte samenvatting

Het is oktober 1963 als Simone de Beauvoir op haar hotelkamer in Rome een telefoontje krijgt van haar vriend Bost: haar moeder heeft een ongeluk gehad, ze is gestruikeld in de badkamer en heeft haar dijbeen gebroken. Met moeite kon ze de telefoon bereiken, waarna hulpverleners haar opgehaald hebben en haar naar het ziekenhuis Boucicaut gebracht hebben. Er wordt aan een operatie gedacht, maar de moeder lijkt nogal verward. Het is niet duidelijk of dat het gevolg is van de val of van een kleine beroerte die daaraan vooraf gegaan kan zijn. Een verpleegster vertrouwt Simone toe dat zij de moeder niet zou laten opereren en deze gedachte laat Simone niet meer los. Tot haar opluchting melden de artsen dat de breuk zichzelf kan helen en een operatie dus niet noodzakelijk is. Totdat zich een aantal klachten voordoet die zich al eerder hadden aangediend: pijn in de buik en weinig zin om te eten. De artsen besluiten over te gaan tot het nemen van röntgenfoto's. Er blijkt een enorme, kwaadaardige tumor in de endeldarm te zitten.

Dan staan Simone en haar zus Poupette voor de keuze of ze hun moeder laten opereren en zo haar leven verlengen, of dat ze het op z'n beloop laten. Hun moeder had er altijd op aangedrongen haar in zo'n geval niet nodeloos in leven te houden, maar nu het zover lijkt te zijn (al weet zij zelf niet dat ze kanker heeft) toont ze een sterke wil om te blijven leven. Ze vraagt haar dochters haar te verzekeren dat haar nachtmerries geen werkelijkheid zullen worden; zij zal toch niet in een gat gestopt worden? Ze besluiten haar te laten opereren en vertellen achteraf dat deze operatie diende om haar te genezen van een buikvliesontsteking. Zij zal nog geruime tijd nodig hebben om te herstellen.

Ondertussen draait zich in het hoofd van Simone als het ware de film van hun leven samen af, ze denkt over wat ze weet van de jeugd van haar moeder, over het sterfproces van Simone's vader, hoe haar moeder daarna een nieuw leven opbouwde. Hoewel ze nooit een erg hechte band met elkaar gehad hebben, wil Simone zoveel mogelijk bij haar moeder zijn (die echter een voorkeur heeft voor Poupette) en wil ze haar niet nodeloos laten lijden. Dokter P. heeft hen verzekerd dat hun moeder nauwelijks pijn zal hebben. Tussendoor gaat Simone nog enkele dagen met haar vriend Sartre naar Praag, maar ze wordt al gauw dringend verzocht terug te komen.

Uiteindelijk, na vele momenten van helderheid en levenslust, zakt de moeder weg in een soort pijnlijke onverschilligheid. Hoewel ze altijd zeer gelovig is geweest, weigert ze een priester te ontvangen. Ze sterft als Simone er net even niet is.

Samen met Poupette regelt Simone de begrafenis. De bloemen worden vergeten - zo hebben ze per toeval de laatste wens van hun moeder vervuld.

Leesverslag *Une mort très douce* (Simone de Beauvoir)

Arja Schults

© havovwo.nl (maart 2003)

B. Verdieping

Tijd en ruimte

Het verhaal speelt zich af in 1963. De oorlog in Vietnam is nog aan de gang. De moeder van Simone de Beauvoir is opgenomen in het Boucicaud ziekenhuis op de C-kliniek. Daarom spelen de meeste gebeurtenissen zich daar af. Maar het is een koele, steriele, onpersoonlijke omgeving. Dit weerspiegelt de houding van de dokters tegenover de patiënten. Ze zien de patiënt als een ding en niet als een mens.

De verteller

Het verhaal wordt verteld door Simone de Beauvoir. Zij is de ik-verteller in het boek. Dus in dit boek is de schrijfster zelf de ik-persoon en de verteller. Hierdoor worden de gevoelens extra benadrukt.

Spanning

In dit boek komt eigenlijk geen spanning voor. Al aan het begin van het boek weet je dat de moeder ooit zal overlijden. Ze heeft namelijk kanker. Simone de Beauvoir wilde ook niet dat het een spannend boek werd. Het gaat immers over de lijdensweg van haar eigen moeder.

Thema en motieven

Het thema van het boek is de aanklacht tegen de moderne medici. De medici zijn vaak trots dat ze door kunstgrepen het leven van een patiënt die ten dode is opgeschreven nog met enkele dagen of weken weten te verlengen. Het boek is een pleidooi voor passieve euthanasie. Motieven in het boek zijn verder: dood, kanker, liefde, verdriet en lijden.

Personages

Simone de Beauvoir: Ze is een intelligente vrouw van middelbare leeftijd. Ze geeft veel om haar moeder en bewondert haar ook wel. Ze is schrijfster. Haar moeder is wel trots op het succes dat ze heeft, maar is niet eens met wat ze schrijft. Simone heeft in haar jeugd haar geloof verloren, tot verdriet van haar moeder.

Françoise de Beauvoir: Ze is de moeder van Simone. Ze is 78 jaar oud. Zij is vooral optimistisch van aard, maar ook heerszuchtig, opdringerig, nerveus en koppig. Ze is een aparte vrouw. Ze is met niet veel liefde opgegroeid. In het boek wordt een deel van haar leven verteld. Op dat moment ligt ze in het ziekenhuis en heeft ze kanker. Ze takelt steeds meer af. Ze heeft in haar leven veel gedaan en bereikt. Maar ze is pas haar eigen leven gaan leiden, toen haar man gestorven was. Hij stond niet toe dat ze deed wat ze zelf wilde. De band met Poupette is sterker dan die met Simone. Ze was altijd heel gelovig, maar aan het einde van haar leven wil ze niet meer bidden. Ze zegt dat ze daar te ziek voor is, maar Simone denkt dat daar anders over.

Poupette de Beauvoir: Ze is de zus van Simone. Ze is liefdevol en zorgzaam. Als het bericht van het ongeluk van haar moeder komt, voelt ze net als Simone toch een beetje wroeging vanwege het feit dat ze niet zoveel naar hun moeder hebben omgekeken. Ze blijft samen met haar zus vrij rustig tijdens zowel het ziekteproces als na het overlijden van Françoise.

Titel, ondertitel en motto

De titel is "Une mort très douce". Dit betekent 'een zachte dood'. De moeder van Simone sterft aan kanker. Het is een zachte dood, omdat ze veel medicijnen heeft geslikt om de pijn te verzachten. Er is geen ondertitel en ook geen motto.

Relatie tussen tekst en auteur

Het boek en de auteur staan heel dichtbij elkaar. Simone de Beauvoir heeft namelijk het ziekteproces van haar eigen moeder beschreven. Ze schrijft niet alleen over de gevoelens van haar moeder, maar ook over die van haar. Ze gaat heel veel nadenken over de moderne medici. Haar mening over deze medici komt ook heel duidelijk naar voren. Simone heeft filosofie gestudeerd en als filosofie-docente gewerkt. Haar filosofische opvattingen komen ook in dit boek terug.

Relatie tussen verschillende teksten

In het middelpunt van Beauvoirs omvangrijke werk, dat bestaat uit romans en essayistische geschriften, staat het filosofische probleem van het existentialisme. Aan de andere kant is de emancipatie van de vrouw haar thema. Simone de Beauvoir ontketende met romans als *De tweede sekse*, *De mandarijnen*, *Een zachte dood* en *De gebroken vrouw* een discussie over het probleem van de vrijheid en de ontwikkeling van vrouwen op seksueel, sociaal en intellectueel gebied. De filosofie van Simone de Beauvoir is gebaseerd op een bewustzijn dat iedereen een eigen betekenis aan zijn leven kan geven. De zin aan het bestaan moet je zelf geven. De mens zelf heeft de

Leesverslag *Une mort très douce* (Simone de Beauvoir)

Arja Schults

© havovwo.nl (maart 2003)

---

vrijheid om die in te vullen en een keuze te bepalen. Na een bepaalde keuze gemaakt te hebben, moet je voortdurend evalueren, je eigen identiteit is voortdurend in beweging, door wederzijdse beïnvloeding. In het boek “*Une mort très douce*” speelt de filosofie ook een belangrijke rol.

Relatie tussen tekst en context

De omgeving die in het boek wordt beschreven is de werkelijkheid. Ook nu sterven er veel mensen aan kanker. Veel oudere mensen ondergaan de pijn van het lijden. Simone heeft deze werkelijkheid goed beschreven.

De literaire tekstsoort (genre)

Het boek hoort tot het existentialisme

C. Evaluatie

De persoonlijke beoordeling

Het boek ging over een onderwerp wat erg herkenbaar voor mij was. In mijn familie heb ik ook de lijdensweg van iemand met kanker moeten meemaken. Ik herkende veel aspecten rond deze ziekte. Ik had al eerder over het onderwerp nagedacht. Wat zou ik doen als ik doodziek was en niet meer te genezen was? Wat als ik alleen door morfine geen pijn zou hebben? Nadat ik het boek had gelezen, had ik een duidelijk standpunt hierover. Ik ben voor actieve euthanasie. Het heeft toch geen zin om iemand die binnenkort zal sterven kunstmatig of met morfine in leven te houden.

De gevoelens waren het belangrijkste in het boek. De moeder wist niet dat ze kanker had en wilde heel graag blijven leven. Maar gedurende haar lijdensweg werd ze wel minder gelovig en liet ze geen priester meer komen. Terwijl Simone niet snapte waarom de doktoren haar moeder lieten leven. Ze zag haar moeder vaak pijn lijden en ze kon dat niet goed aanzien. Er zat helemaal geen spanning in het boek. Je wist al aan het begin hoe het boek ongeveer zou eindigen. Als ik de situatie niet zo herkend had, had ik het waarschijnlijk het een saai boek gevonden. Vooral omdat de filosofie een belangrijke rol speelde. Ik ben immers niet zo filosofisch aangelegd.

De personen kwamen levensecht over. Dat is logisch, want de personen hebben echt geleefd. Simone heeft haar eigen familie beschreven. Ze kon dus de personen niet anders laten handelen dan ze in werkelijkheid deden.

Het was een lastig boek om in het Frans te lezen. Vooral omdat er veel diepgang in zat. Sommige stukken snapte ik niet helemaal en die heb ik dus maar overgeslagen. Je kon hierdoor het verhaal toch nog goed volgen. Ze ging ook vaak van het verleden weer naar het heden en andersom. Soms was dat niet helemaal duidelijk voor mij.

De gebeurtenissen zijn wel duidelijk beschreven en ik kon er een goed beeld bij maken. Ik zag zo het ziekenhuis voor me waar de moeder lag. Ik vind het boek een aanrader voor mensen die geïnteresseerd zijn in de medische wereld. Nadat je het boek hebt gelezen heb je een duidelijke mening over euthanasie en mensen voor niets laten lijden.

Extra informatie over de schrijver.

Simone de Beauvoir

Frans schrijfster: In het middelpunt van Beauvoirs omvangrijke werk, dat bestaat uit romans en essayistische geschriften, staat het filosofische probleem van het existentialisme. Aan de andere kant is de emancipatie van de vrouw haar thema. Simone de Beauvoir ontketende met romans als *De tweede sekse*, *De mandarijnen*, *Een zachte dood* en *De gebroken vrouw* een discussie over het probleem van de vrijheid en de ontwikkeling van vrouwen op seksueel, sociaal en intellectueel gebied.

De filosofie van de Beauvoir is gebaseerd op een bewustzijn dat iedereen een eigen betekenis aan zijn leven kan geven. De zin aan het bestaan moet je zelf geven. De mens zelf heeft de vrijheid om die in te vullen en een keuze te bepalen. Na een bepaalde keuze gemaakt te hebben, moet je voortdurend evalueren, je eigen identiteit is voortdurend in beweging, door wederzijdse beïnvloeding.

Simone werd op 9 januari 1908 in Parijs geboren, het eerste kind van het echtpaar Bertrand de Beauvoir, zoals de naam voluit luidde. Het gezin was met zijn eeuwenoude afstamming misschien wel deftig, maar beslist niet rijk. Vader George was een gezellige vader, die met zijn baby speelde en liedjes zong. Moeder Françoise daarentegen begon nog voor Simone twee was met geloofsondericht. Elke dondermiddag stond er een bezoek aan opa en oma De Beauvoir op het programma, waar Simone doodstil op een stoel moest zitten en hooguit af en toe iets mocht fluisteren. Met haar roodbruine haar en haar grote blauwe ‘De Beauvoir-ogen’ was Simone een opvallend kind dat bij haar ouders geen kwaad kon doen. Toen ze tweeënhalf was kreeg ze een zusje, Héléne.

Leesverslag *Une mort très douce* (Simone de Beauvoir)

Arja Schults

© havovwo.nl (maart 2003)

In tegenstelling tot de zelfstandige Simone hing H el ene de hele dag aan haar moeders rokken. Maar de zusjes konden goed met elkaar opschieten.

Het familiegeluk begon af te brokkelen toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Financieel kwam het gezin er nog slechter voor te staan, hoezeer haar ouders ook hun best deden om de schone schijn op te houden. Op een dag zei haar vader tegen de twee zusjes: "Jullie zullen nooit trouwen, want jullie hebben geen bruidsschat". Simone begreep niet waarom iedereen hier zo verdrietig van werd; zijzelf vond het niet erg want het betekende dat ze een beroepsopleiding zou moeten volgen. Aangezien zij niet kon rekenen op een bruidsschat moest zij een vak leren om in haar eigen onderhoud te voorzien. Haar ouders eisten dat maar schaamden zich tegelijk omdat Simone, anders dan meisjes uit haar milieu, voor haar brood studeerde.

Simone de Beauvoir maakte zich van jongs af aan al geleidelijk vrij en maakte al snel haar eigen keuzes. Ze had een sterke persoonlijkheid en aanvaarde geen compromis. Haar geloof verloor ze al heel jong. God was voor haar een absoluut begrip in het diepst van de hemel. Zij koos voor de waarheid. Voor haar zijn de zonden van de mens niet te boeten, je bent verantwoordelijk voor eigen daden.

Na een aantal jaren kloosterschool, mocht Simone uiteindelijk gaan studeren aan de Parijse universiteit de Sorbonne. Beauvoir studeerde literatuurwetenschap, wiskunde en filosofie.

In de jaren aan de Parijse universiteit vervreemde Simone de Beauvoir meer en meer van haar katholieke, burgerlijke milieu. Na haar studie filosofie wordt ze toegelaten tot de docentenopleiding waarvoor zij colleges volgt aan de Ecole Normale Supérieure waar ook Jean Paul Sartre studeerde.

Vanaf dat moment waren ze onafscheidelijk, de kleine, lelijke Sartre en de robuuste schoonheid Simone. Sartre maakt duidelijk dat hij niet voor monogamie in de wieg is gelegd, en de briljante studente Simone de Beauvoir wil per se als individu haar leven blijven leiden.

Hun relatie was niet echt alledaags. Het was een samengaan van twee tegenpolen. Simone had haar leven lang haast gehad om op te groeien en bij de wereld van de volwassenen te horen. Sartre had nooit willen opgroeien. Sartre gaf Simone iets dat ze nog nooit van iemand had gekregen, onverdeelde aandacht. Terwijl Simone volledig kon opgaan in zichzelf, was Sartre juist anders. Hij zei van zichzelf: "Ik had geen belangstelling voor mezelf, ik was nieuwsgierig naar ideeën, de wereld en het hart van andere mensen". Het meest beroemde literaire stel van deze eeuw werd vooral intellectueel sterk tot elkaar aangetrokken. Zij stonden aan de grondvesten van de stroming het literaire existentialisme.

De neiging die zij bij zichzelf bespeurt om zich geheel en al in Sartre te verliezen wil zij definitief bestrijden. Ze neemt dan ook twee jaar later een aanstelling aan als filosofie-docente in Marseille, vele honderden kilometers van Sartre verwijderd. Zijn aanbod om te trouwen en zo een aanstelling in dezelfde plaats te verkrijgen, wijst zij van de hand. De noodzaak voor de vrouw om haar zelfstandigheid als individu te behouden of te bereiken is in haar oeuvre een steeds terugkerend thema.

Wanneer zij na enkele jaren een aanstelling krijgt in Parijs dompelt zij zich onder in het Parijse intellectuele en culturele leven. Sartre vond van het begin af aan dat Simone schrijfster moest worden, maar zij was verlamd van onzekerheid en kreeg nooit de eerste bladzijde af. Pas in 1938 lukte het haar om werkelijk aan een boek 'Uitgenodigd' te beginnen, waarin zij zelf model stond voor de hoofdpersoon.

Zij zei: "Literatuur wordt geboren als er in het leven iets misloopt". Sartre en zij waren namelijk van elkaar gescheiden, doordat hij naar het front moest, nadat Hitler Polen was binnengevallen. Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog vormt een harde leerschool voor de optimistische Simone. De politiek is sindsdien in haar leven een rol gaan spelen. Simone trok van het ene hotel naar het andere en in de winter van '40-'41 schreef zij twee filosofische verhandelingen, een roman en een toneelstuk, terwijl Sartre intussen overgebracht werd naar een kamp voor krijgsgevangenen waar hij kon schrijven.

In 1943 wordt zij uit het onderwijs ontslagen en besluit ze zich volledig aan het schrijven te wijden. Vanaf die tijd publiceert ze in hoog tempo essays, artikelen, een toneelstuk, romans en autobiografieën.

Simone de Beauvoir debuteerde in 1943 met *L'Invit e*.

Le sang des autres 1944

Na de oorlog deelt zij meer en meer in de roem die 'de existentialisten', vooral in de persoon van Sartre, ten deel valt.

Tous les hommes sont mortels 1947

In 1947 vertrekt ze voor een lezingen-toernee naar Amerika, waar zij een liefdesaffaire met de schrijver Nelson Algren heeft. Sartre blijft voor haar echter op de eerste plaats komen.

Simone de Beauvoir, *Lettres   Nelson-Algren: Un amour transatlantique* 1947-1964.

Amerika.

Ook haar relaties met de vele jaren jongere Claude Lanzmann en Sylvie le Bon - die zij als dochter adopteert - brengen daar geen verandering in. Haar politieke engagement krijgt zijn beslag in publicaties over de Algerijnse oorlog, betrokkenheid bij acties rondom de persvrijheid, deelname aan acties voor de mensenrechten en, in later jaren, actieve deelname aan de vrouwenbeweging.

Leesverslag *Une mort très douce* (Simone de Beauvoir)

Arja Schults

© havovwo.nl (maart 2003)

Le deuxième sexe Essay, 1949

In 'Tweede Sekse' belichtte zij o.a. de noodzaak voor economische onafhankelijkheid voor de vrouw. De positie van de vrouw was sinds 1919 niet verbeterd, vanuit de geschiedenis bleef dit voortduren. Zij behoorde zich zelf niet toe, maar zij was er om haar man en kinderen tevreden te stellen. De Beauvoir was tegen het klassieke huwelijk, omdat de vrouw dan volledig afhankelijk was van de man, dat was dan je lot als vrouw. Je moet dan leven in een morele, psychische, totale innerlijke afhankelijkheid van een man. En dat zou geen enkel menselijk wezen mogen accepteren.

zie ook Zes keer De Beauvoir

Les mandarins 1954

In 1954 krijgt zij de Prix de Goncourt voor haar boek *De mandarijnen*.

In 1958 verschenen haar memoires *Mémoires d'une jeune fille rangée*.

Les belles images (1966)

La vieillesse (Essay, 1970)

Simone de Beauvoir was de inspirator van de tweede feministische golf. Zij had gebroken met de heersende normen. Intellectueel ging zij veel met Sartre om, maar ze wilde niet afhankelijk van hem zijn. In de jaren zeventig was er verzet tegen de realisering van Sartre en de Beauvoir als paar. Het protest kwam vanuit de Franse feministen, die haar verweten, dat ze door "de ongelijkheid" tussen de seksen te benadrukken, het anders- zijn van vrouwen niet alleen seksueel, maar ook uit een oogpunt van de psychologie had miskend. "Voor de Beauvoir komt mens- zijn op de eerste plaats, het seksuele verschijnsel komt voor haar op de tweede plaats." De mens heeft zelf de verantwoording tegenover zich zelf en tegen over de ander.

Tot aan de dood van Sartre in 1980 blijft zij zijn levenspartner, ondanks kort- of langdurige relaties tussendoor met andere mannen.

In 1981 publiceerde ze "Adieux: A Farewell to Sartre", de memoires van Sartre's laatste jaren.

Lichamelijk en geestelijk uitgeput tengevolge van een alcohol en amfetamine verslaving overleed ze op 14 april 1986 te Parijs.